

MINISTARSTVO GOSPODARSTVA, RADA I PODUZETNIŠTVA



Zaštita okoliša

Minivodič za poslovnu zajednicu



EU CARDS projekt

BIZimpact

Poboljšavanje informiranosti
hrvatske poslovne zajednice

Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva | www.mingorp.hr



Hrvatska agencija za malo gospodarstvo | www.hamag.hr



Hrvatska gospodarska komora | www.hgk.hr



Hrvatska obrtnička komora | www.hok.hr



Hrvatska udruga poslodavaca | www.hup.hr



MINISTARSTVO GOSPODARSTVA, RADA I PODUZETNIŠTVA



Zaštita okoliša

Minivodič za poslovnu zajednicu



MINISTARSTVO ZAŠTITE OKOLIŠA,
PROSTORNOG UREĐENJA I GRADITELJSTVA



EU CARDS projekt

BIZimpact

Poboljšavanje informiranosti
hrvatske poslovne zajednice

PREDGOVOR

U procesu pridruživanja Europskoj uniji Republika Hrvatska provodi promjene zakona i provedbenih propisa koje će znatno utjecati na poslovnu zajednicu. Te su promjene nužne kako bi hrvatske tvrtke zadovoljile standarde Europske unije i bile konkurentne kako na tržištu EU-a tako i na globalnom tržištu.

Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva svjesno je da zakonske promjene mogu stvoriti poteškoće hrvatskim tvrtkama i da im treba stalno davati pravodobne informacije kako bi uskladile poslovanje s novim propisima i standardima. Uz to, nova pravila donose tvrtkama dodatne troškove u pogledu vremena, opreme i zaposlenika.

Svjesni smo i specifične situacije u kojoj se nalaze naši mali i srednji poduzetnici, koji čine gotovo 99% ukupnog poslovnog sektora. Za razliku od velikih tvrtki, oni uglavnom nemaju zaposlenike specijalizirane za praćenje promjena zakona i provedbenih propisa.

Kako bi se pomoglo malim i srednjim poduzetnicima da svoje poslovanje usklade sa zakonskim promjenama, Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva pripremi je, uz potporu projekta *BIZimpact*, koji se financira sredstvima Europske unije, niz minivodiča za sljedeća zakonska područja:

- Javna nabava
- Norme za industrijske proizvode
- Prava intelektualnog vlasništva
- Sigurnost hrane
- Zaštita okoliša
- Zaštita potrošača
- Zaštita tržišnog natjecanja i državne potpore

Minivodiči upoznaju male i srednje poduzetnike s nacionalnim zakonodavstvom i zakonodavstvom Europske unije, daju pregled izvora informacija i potpora koje su im dostupne u zemlji i šire te upozoravaju na ono što moraju učiniti kako bi se prilagodili novim pravilima.

Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva ažurirat će minivodiče svake godine i informirati Vas o promjenama u svakome od spomenutih područja. Nadamo se da će Vam ovaj minivodič pomoći pri provedbi propisa i norma u poslovanju te i na taj način pomoći pri poslovanju i povećanju Vaše konkurentnosti u ovom trenutku važnom za razvoj hrvatskoga gospodarstva.

POTPREDSJEDNIK VLADE REPUBLIKE HRVATSKE
I MINISTAR GOSPODARSTVA, RADA I PODUZETNIŠTVA

Damir Polančec, dipl. ing.

ZAHVALA

Ovaj minivodič naručio je projekt *BIZimpact* koji se financira sredstvima Europske unije, a pripremio ga je IMO – Institut za međunarodne odnose. U izradi dokumenta surađivali su stručnjaci: dr. Sanja Tišma, mr. Monika Šućur, mr. Ognjen Škunca, Nevenka Preradović, Srđana Piasevoli, Vesna Montan i drugi. Autori zahvaljuju svima pojedinačno, kao i njihovim institucijama.

Idejno rješenje i koordinacija: Ricardo Pinto, voditelj projektnog tima, *BIZimpact*
Prijevod: Lana Dodig, *BIZimpact*

ŠTO JE ZAŠTITA OKOLIŠA

Okoliš je prirodno okruženje organizama i njihovih zajednica, uključivo i čovjeka, koje im omogućuje postojanje i razvoj. Uključuje zrak, vode, tlo, zemljinu kamenu koru, energiju te materijalna dobra i kulturnu baštinu kao dio okruženja koje je stvorio čovjek. Obuhvaća sve u svojoj raznolikosti i ukupnosti uzajamnog djelovanja.

Zaštita okoliša skup je aktivnosti i mjera za sprečavanje opasnosti za okoliš, nastanka šteta i/ili onečišćivanja okoliša, smanjivanja i/ili otklanjanja šteta nanesenih okolišu te povrata okoliša u stanje prije nastanka štete.

Europska unija pokrenula je 2007. program „Malo, čisto i konkurentno”.¹ Ciljevi programa su:

- Veće poštivanje i usklađenost poslovanja malih i srednjih poduzeća s okolišnim zakonodavstvom. Time se smanjuju negativni utjecaji na okoliš, podiže razina poslovanja u skladu s okolišem i osiguravaju jednaki uvjeti, zahtjevi i pravila za sve sudionike na zajedničkom tržištu
- Bolja zaštita okoliša (energetska i resursna) u malim i srednjim poduzećima kroz uvođenje sustava upravljanja okolišem i drugim prikladnim alatima
- Efikasnija okolišna politika, naročito kroz smanjivanje administrativnih opterećenja malih i srednjih poduzeća. Time se oslobađaju resursi koji se mogu upotrijebiti za povećanje okolišne usklađenosti
- Veća eko-inovativnost, a time i konkurentnost malih i srednjih poduzeća.

ZAKONODAVSTVO EUROPSKE UNIJE

U postupku usklađivanja zakonodavstva, zaštita okoliša jedno je od najopsežnijih i najzahtjevnijih područja. Oko 300 pravnih dokumenata razvrstano je kako slijedi:

Horizontalno zakonodavstvo

Horizontalno zakonodavstvo čine direktive koje reguliraju zaštitu okoliša i srodna područja. One su više proceduralne nego tehničke. Propisuju postupke i mehanizme za integriranje skrbi za okoliš u odluke koje se donose u javnom i privatnom sektoru, vezane osobito za korištenje zemljišta i upravljanje prirodnim dobrima.

Horizontalno zakonodavstvo EU-a uključuje:

- Direktiva 2003/4/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 28. siječnja 2003. o pristupu javnosti informacijama o okolišu kojom se ukida Direktiva Vijeća 90/313/EK
- Direktiva 2003/35/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 26. svibnja 2003. kojom se osigurava sudjelovanje javnosti u vezi s izradom određenih planova i programa koji se odnose na okoliš i dopunjuje u odnosu na sudjelovanje javnosti i pristup pravosuđu Direktive Vijeća 85/337/EEZ i 96/61/EK
- Direktiva 2004/35/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o odgovornosti za okoliš u pogledu sprečavanja i otklanjanja šteta u okolišu

¹ http://ec.europa.eu/environment/sme/programme/programme_en.htm

- Direktiva 2001/42/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 27. lipnja 2001. o procjeni učinaka pojedinih planova i programa na okoliš
- Direktiva Vijeća 85/337/EEZ od 27. lipnja 1985. o procjeni učinaka određenih javnih i privatnih projekata na okoliš
- Direktiva Vijeća 91/692/EEZ koja standardizira i racionalizira izvješća o provedbi određenih direktiva koje se odnose na okoliš
- Direktiva 2007/2/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 14. ožujka 2007. kojom se ustrojava infrastruktura za informiranje o prostoru u Europskoj zajednici (INSPIRE)
- Uredba Vijeća (EEZ) br. 1210/90 od 7. svibnja 1990. o osnutku Europske agencije za zaštitu okoliša i Europske informacijske i promatračke mreže okoliša.

Kakvoća zraka i klimatske promjene

Pravna stečevina EU iz područja zaštite zraka regulirana je s propisima koji pokrivaju procjenu i upravljanje kakvoćom vanjskog zraka, emisije iz stacionarnih izvora, kakvoću proizvoda, razmjenu informacija i mobilne izvore.

Neke od najvažnijih direktiva i uredbi su:

Procjena i upravljanje kakvoćom zraka

- Direktiva 2008/50/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2008. o kakvoći okolnog zraka i čišćem zraku za Europu kojom se od 11. lipnja 2010. stavljaju izvan snage direktive: Okvirna direktiva 96/62/EZ o procjeni i upravljanju kakvoćom okolnog zraka, Direktiva 2000/69/EZ koja se odnosi na granične vrijednosti za benzen i ugljikov monoksid u vanjskom zraku
- Direktiva 2004/107/EZ koja se odnosi na arsen, kadmij, živu, nikal i policikličke aromatske ugljikovodike u vanjskom zraku.

Kakvoća proizvoda

- Direktiva 98/70/EZ o kakvoći benzina i dizel goriva kojom se izmjenjuje i dopunjuje Direktiva Vijeća 93/12/EEZ i dopunjena Direktivom 2000/71/EZ i Direktivom 2003/17/EZ
- Uredba (EZ) 2037/2000 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. lipnja 2000. o tvarima koje oštećuju ozonski sloj
- Direktiva 1999/32/EZ koja se odnosi na smanjenje sadržaja sumpora u određenim tekućim naftnim gorivima kojom se izmjenjuje Direktiva 93/12/EEZ i koja je dopunjena Direktivom 2005/33/EZ
- Direktiva 2004/42/EZ o ograničavanju emisija hlapivih organskih spojeva koje proizlaze iz upotrebe organskih otapala u nekim bojama i lakovima i proizvodima za završnu obradu vozila kojom se izmjenjuje i dopunjuje Direktiva 1999/13/EZ.

Gospodarenje otpadom

Posljednji sektor koji je Unija razvila je sektor gospodarenja otpadom. Nakon usvajanja Okvirne direktive 75/442/EEZ (1975.), kojom se od država članica tražila uspostava institucija za gospodarenje otpadom, pozornost se usmjerila na specifične vrste otpada koje sadržavaju opasne tvari ili na drugi način predstavljaju problem Europskoj zajednici u cjelini. Razvojem novih sustava i tehnologija uvidjelo se također da zakonodavni okvir koji pruža Okvirna direktiva nije dostatan te je ona mijenjana 2006., a zatim i 2008. godine.

Direktive o specifičnim tokovima govore o hijerarhiji politike gospodarenja otpadom: izbjegavanje, uporaba i recikliranje te okolišu prihvatljivo zbrinjavanje. Zakonodavstvo EU-a koje se odnosi na gospodarenje otpadom sastoji se od sljedećih ključnih direktiva i uredbi:

- Okvirna direktiva 2008/98/EZ* o otpadu
- Direktiva 75/439/EZ o zbrinjavanju otpadnih ulja izmijenjena i dopunjena direktivama 87/101/EEZ i 91/692/EZ
- Direktiva Vijeća 78/176/EEZ o otpadu iz industrije titan-dioksida
- Direktiva 86/278/EZ o zaštiti okoliša, osobito tla, kada se mulj iz uređaja za pročišćavanje otpadnih voda koristi u poljoprivredi izmijenjena i dopunjena direktivom 91/692/EZ
- Direktiva 87/217/EEZ o sprečavanju i smanjenju onečišćenja okoliša azbestom izmijenjena i dopunjena direktivom 91/692/EEZ i uredbom (EZ) 807/2003
- Direktiva 91/689/EEZ o opasnom otpadu izmijenjena i dopunjena direktivom 94/31/EZ te odlukama 94/904/EZ i 2000/532/EZ
- Direktiva 94/62/EZ o ambalaži i ambalažnom otpadu izmijenjena i dopunjena direktivom 2004/12/EZ, Direktivom 2005/20/EZ te Uredbom 2003/1882
- Direktiva 96/59/EZ o zbrinjavanju polikloriranih bifenila i i polikloriranih terfenila (PCB/PCT)
- Direktiva 1999/31/EZ o odlagalištu otpada
- Direktiva 2000/53/EZ o vozilima kojima je prošao rok uporabe izmijenjena i dopunjena odlukama 2002/525/EC, 2005/63/EC, 2005/437/EC, 2005/438/EC, 2005/673/EC, 2008/689/EC te direktivama 2008/33/EC i 2008/112/EC
- Direktiva 2000/76/EZ o spaljivanju otpada
- Direktiva 2002/95/EZ o zabrani uporabe pojedinih opasnih tvari u električnoj i elektroničkoj opremi izmijenjena i dopunjena odlukama 2005/618/EC, 2005/717/EC, 2005/747/EC, 2006/310/EC, 2006/690/EC, 2006/691/EC, 2006/692/EC, 2008/385 te direktivom 2008/35/EC
- Direktiva 2002/96 o otpadnoj električnoj i elektroničkoj opremi izmijenjena i dopunjena direktivama 2003/108/EC, 2008/34/EC i 2008/112/EC
- Uredba (EZ) 1013/2006 o pošiljkama otpada dopunjena uredbama (EZ) 1379/2007 i 669/2008 te izmijenjena ispravkama uredbi 1013/2006 i 1379/2007
- Direktiva 2006/21/EZ o gospodarenju otpadom od djelatnosti vađenja mineralnih sirovina i koja izmjenjuje i dopunjuje Direktivu 2004/35/EZ
- Direktiva 2006/66/EZ o baterijama i akumulatorima izmijenjena i dopunjena direktivom 2008/103/EC.

Kontrola industrijskog onečišćenja i upravljanje rizicima

Ključne direktive i uredbe su sljedeće:

- Direktiva 2008/1/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 15. siječnja 2008. o integriranom sprečavanju i nadzoru onečišćenja (IPPC) (kodificirana verzija)

*Najnovija Okvirna direktiva o otpadu 2008/98/EZ donesena je 19. studenog 2008. godine, a sadržajno se bitno razlikuje od direktive 2006/12/EZ koja joj prethodi. Direktive 2006/12/EZ, 91/689/EEZ i 75/439/EZ koje nova direktiva ukida primjenjuju se do isteka dvogodišnjeg prijelaznog razdoblja.

- Direktiva 96/82/EZ o kontroli opasnosti od velikih nesreća koje uključuju opasne tvari
- Direktiva 1999/13/EZ o ograničavanju emisija hlapivih organskih spojeva koji nastaju upotrebom organskih otapala u određenim aktivnostima i postrojenjima, koja je nadopunjena Uredbom (EZ) br. 1882/2003 i Direktivom 2004/42/EZ o sprečavanju emisija hlapljivih organskih tvari iz organskih otapala pri proizvodnji boja i poluproizvoda automobilske industrije
- Direktiva 94/63/EZ o kontroli emisija hlapivih organskih spojeva koji nastaju skladištenjem i distribucijom benzina od terminala do benzinskih postaja
- Direktiva 2001/81/EZ o gornjim granicama emisija pojedinih onečišćujućih tvari u atmosferi
- Direktiva 2003/87/EZ o trgovanju kvotama emisija stakleničkih plinova
- Direktiva 2004/101/EZ kojom je dopunjena Direktiva 2003/87/EZ vezano za mehanizme Protokola iz Kyota
- Direktiva 2001/80/EZ o ograničenju emisija nekih onečišćujućih tvari u zrak iz velikih uređaja za loženje
- Uredba (EZ) br. 761/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 19. ožujka 2001. kojom se dopušta dragovoljno sudjelovanje organizacija u programu gospodarenja okolišem i revizije okoliša zajednice (EMAS)
- Uredba (EZ) br. 166/2006 Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi Europskog registra ispuštanja i prijena onečišćujućih tvari
- Uredba (EZ) br. 1980/2000 Europskog parlamenta i Vijeća o revidiranom programu dodjele znaka zaštite okoliša.

Kemikalije

Najvažnije područje u vezi s kontrolom kemikalija jest testiranje i obavještanje o kemikalijama i preparatima. Ostala područja uključuju genetski modificirane organizme (GMO), pokuse na životinjama, dobru laboratorijsku praksu te direktive ili uredbe kojima se kontroliraju proizvodi. Zakonodavstvo EU-a u području kemikalija obuhvaća sljedeće direktive i uredbe:

- Direktiva 67/548/EZ o razvrstavanju, pakiranju i obilježavanju opasnih tvari
- Direktiva 98/8/EEZ o stavljanju biocidnih proizvoda na tržište
- Direktiva 2001/18/EZ o namjernom ispuštanju genetički modificiranih organizama u okoliš
- Direktiva 90/219/EEZ o ograničenoj uporabi genetički modificiranih organizama, izmijenjena direktivama 94/51/EZ i 98/81/EZ
- Direktiva 86/609/EEZ o pokusima na životinjama, izmijenjena Direktivom 2003/65/EZ
- Uredba EZ 2037/2000 o tvarima koje oštećuju ozonski omotač
- Uredba EZ 304/2003 o uvozu i izvozu opasnih tvari.

Buka

Kontrolu izloženosti buci u EU-u regulira Direktiva 2002/49/EZ o utvrđivanju i upravljanju bukom okoliša. Države članice dužne su izraditi karte buke i akcijske planove za upravljanje bukom i njenim učincima, uključujući mjere za smanjenje razine buke.

Zaštita prirode

Zakonodavstvo obuhvaća sljedeće direktive i uredbe:

- Direktiva 79/409/EEZ o zaštiti divljih ptica
- Direktiva 92/43/EEZ o očuvanju prirodnih staništa i divljih životinjskih i biljnih vrsta
- Direktiva 1999/22/EZ o držanju divljih životinja u zoološkim vrtovima
- Uredba Vijeća (EZ) br. 338/97 od 9. prosinca 1996. o zaštiti divljih biljnih i životinjskih vrsta putem reguliranja trgovine tim vrstama (CITES)
- Uredba Vijeća (EEZ) br. 3254/91 o zabrani upotrebe stupica na području Zajednice

ZAKONODAVSTVO REPUBLIKE HRVATSKE

Hrvatsko zakonodavstvo zaštite okoliša čine međunarodni ugovori (konvencije i protokoli) koje je potvrdio Hrvatski sabor, zakoni i njihovi provedbeni propisi. Krovni zakon je Zakon o zaštiti okoliša (NN 110/07). On osigurava podlogu za donošenje provedbenih akata kojima će se zakonodavstvo uskladiti s europskim, radi čega su u njega uvedeni novi pojmovi iz pravne stečevine Europske unije.

Posebni zakoni u području zaštite okoliša su:

- Zakon o zaštiti zraka (NN 178/04 i 60/08)
- Zakon o otpadu (NN 178/04, 111/06, 60/08 i 87/09)
- Zakon o vodama (NN 107/95, 150/05)
- Zakon o financiranju vodnog gospodarstva (NN 107/95, 19/96, 88/98 i 150/05)
- Zakon o kemikalijama (NN 150/05 i 53/08)
- Zakon o zaštiti i spašavanju (NN 174/04, 79/07 i 38/09)
- Zakon o zaštiti od buke (NN 30/09)
- Zakon o zaštiti prirode (NN 70/05 i 139/08)
- Zakon o šumama (NN 140/05, 82/06 i 129/08)
- Zakon o genetski modificiranim organizmima (NN 70/05)
- Zakon o Fondu za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost (NN 107/03)
- Zakon o potvrđivanju Konvencije o procjeni utjecaja na okoliš preko državnih granica (NN – Međunarodni ugovori 6/96)

Temeljem tih zakona donesen je i donijet će se niz provedbenih propisa koji uređuju i propisuju elemente provedbe zakonskih odredbi. Temeljni su strateški dokumenti Strategija održivog razvitka Republike Hrvatske iz 2009. (NN 30/09) i Nacionalni plan djelovanja za okoliš iz 2002. (NN 46/02).

Horizontalno zakonodavstvo

Horizontalno zakonodavstvo u području zaštite okoliša u Republici Hrvatskoj regulirano je Zakonom o zaštiti okoliša (NN 110/07). Zakon uređuje sljedeća područja:

- načela zaštite okoliša i održivog razvitka

- zaštita sastavnica okoliša i zaštita okoliša od štetnih utjecaja opterećenja
- subjekti zaštite okoliša
- dokumenti održivog razvitka i zaštite okoliša
- instrumenti provedbe zaštite okoliša
- praćenje stanja okoliša
- informacijski sustav
- osiguranje pristupa informacijama o okolišu i sudjelovanje javnosti u pitanjima okoliša te pristup pravosuđu
- odgovornost za štetu
- financiranje i instrumenti opće politike zaštite okoliša
- nadzor nad primjenom Zakona
- prekršaji i prekršajne kazne
- prijelazne i završne odredbe.

Temeljem Zakona o zaštiti okoliša 2008. godine donesen je Pravilnik o registru onečišćavanja okoliša (NN 35/08) kojim se propisuju obvezni sadržaj i način vođenja registra onečišćavanja okoliša, obveznici dostave podataka u registar, način, metodologije i rokovi prikupljanja i dostavljanja podataka o ispuštanju, prijenosu i odlaganju onečišćujućih tvari u okoliš i otpadu, podaci o onečišćivaču, tvrtki, postrojenju, organizacijskoj jedinici u sastavu onečišćivača, rok i način obavještanja javnosti, način provjere i osiguranja kvalitete podataka, rok čuvanja podataka i obavljanje stručnih poslova vođenja registra. Registar onečišćavanja okoliša vodi Agencija za zaštitu okoliša (AZO).

Kakvoća zraka i klimatske promjene

Uz međunarodne ugovore, Zakon o zaštiti zraka (NN 178/04 i 60/08) temeljni je zakon koji uređuje upravljanje kakvoćom zraka.

Zakonom se uređuju: temeljni ciljevi zaštite zraka, značenje pojmova u smislu Zakona, utvrđuje se institucionalna nadležnost za provedbu Zakona, planski dokumenti i sudjelovanje javnosti u njihovoj izradi; način praćenja i utvrđivanja kakvoće zraka na državnoj i lokalnoj razini, razvrstavanje područja na zone i aglomeracije s obzirom na kategoriju kakvoće zraka, evidentiranje i praćenje emisija iz stacionarnih izvora, obavljanje stručnih poslova praćenja kakvoće zraka i emisija u zrak, mjere za sprječavanje i smanjivanje onečišćavanja zraka, tvari koje oštećuju ozonski sloj, staklenički plinovi, informacijski sustav o kakvoći zraka, financiranje zaštite i poboljšanja kakvoće zraka, ekonomski instrumenti, nadzor, prekršaji i novčane kazne te prijelazne i završne odredbe kojima se, između ostaloga, određuju rokovi provedbe pojedinih odredbi Zakona.

Zakonom su preneseni elementi direktiva:

- Direktiva 2003/87/EZ kojom se utvrđuje shema za trgovanje kvotama emisije stakleničkih plinova unutar Zajednice kojom se izmjenjuje i dopunjuje Direktiva Vijeća 96/61 EZ
- Direktiva 2004/101/EZ kojom se dopunjuje Direktiva 2003/87/EZ kojom se utvrđuje shema za trgovanje kvotama emisije stakleničkih plinova unutar Zajednice, vezano za projektne mehanizme Protokola iz Kyota.

Temeljni strateški dokument je Plan zaštite i poboljšanja kakvoće zraka u RH za razdoblje 2008. do 2011. godine (NN 61/08). Sastavni dio Plana je Nacionalna strategija za provedbu Okvirne konvencije UN-a o klimatskim promjenama (UNFCCC) i Protokola iz Kyota s planom djelovanja.

Gospodarenje otpadom

Pravno područje gospodarenja otpadom uređeno je Zakonom o otpadu (NN 178/04, 111/06, 60/08 i 87/09) i Baselskom konvencijom o kontroli prekograničnog prometa opasnim otpadom i njegovom odlaganju (NN – Međunarodni ugovori 3/94).

Zakonom o otpadu uređuje način gospodarenja otpadom: načela i ciljevi gospodarenja, planski dokumenti, nadležnosti i odgovornosti u svezi s gospodarenjem, troškovi, informacijski sustav, uvjeti za građevine u kojima se obavlja gospodarenje otpadom, način obavljanja djelatnosti, prekogranični promet otpadom, koncesije i nadzor nad gospodarenjem otpadom.

Zakon o otpadu usvojen je u prosincu 2004. godine i usklađen s odredbama Okvirne Direktive EU-a o otpadu 75/442/EZ koja je tada bila na snazi. Od tada, Zakon o otpadu doživio je tri izmjene i dopune – u listopadu 2006., svibnju 2008. i srpnju 2009. godine i svaki puta dodatno je usklađivan s najnovijim EU propisima. Potpuno usklađenje Zakona s najnovijom Okvirnom direktivom o otpadu 2008/98/EZ planira se do prosinca 2010. godine kada završava prijelazno razdoblje za prijenos propisano navedenom direktivom.

Iz Zakona o otpadu proizlazi i niz podzakonskih akata kojima se regulira gospodarenje posebnim kategorijama otpada.

Temeljni strateški dokumenti su Strategija gospodarenja otpadom Republike Hrvatske (2005.) i Plan gospodarenja otpadom u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2007.-2015. godine.

Upravljanje vodama

Zakon o vodama i Zakon o financiranju vodnog gospodarstva (NN 107/95), Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o vodama (NN 150/05) i Zakon o izmjenama i dopunama financiranja vodnog gospodarstva (NN 19/96, 88/98 i 150/05) temeljni su pravni okvir za upravljanje vodama, uz niz međunarodnih i bilateralnih ugovora. Zakon o vodama usklađen je s nekim odredbama Okvirne direktive o vodama. Temeljni strateški dokument je Strategija upravljanja vodama, radni dokument upućen na usvajanje.

Kontrola industrijskog onečišćenja i upravljanje rizicima

Pravni okvir za uspostavu cjelovitog sustava sprečavanja i praćenja onečišćenja okoliša novi je Zakon o zaštiti okoliša (NN 110/07). Provedbene odredbe su razrađene kroz: Uredbu o postupku utvrđivanja objedinjenih uvjeta zaštite okoliša (NN 114/08), Uredbu o sprječavanju velikih nesreća koje uključuju opasne tvari (NN 114/08) te Uredbu o uključivanju organizacija u sustav upravljanja okolišem i neovisnog ocjenjivanja (NN 114/08).

Kemikalije

Zakon o kemikalijama (NN 150/05 i 53/08), kojim su uređeni proizvodnja, promet i korištenje opasnih kemikalija, jamči najviši standard zdravstvene zaštite, pri čemu gospodarski interesi

moraju biti podređeni zaštiti zdravlja ljudi i zaštiti okoliša. Uz njega, donesen je i Zakon o biocidnim pripravcima (NN 63/07) koji uređuje stavljanje na tržište i uporabu biocidnih pripravaka.

Buka

Buka je regulirana Zakonom o zaštiti od buke (NN 30/09) i Pravilnikom o načinu izrade i sadržaju karata buke i akcijskih planova te o načinu izračuna dopuštenih indikatora buke (NN 75/09).

Zaštita prirode

Područje zaštite prirode regulirano je Zakonom o zaštiti prirode (NN 70/05 i 139/08). Njime je zaštita prirode postala obveza za sve ustanove i/ili pravne osobe koje se bave korištenjem prirodnih dobara (u poljoprivredi, šumarstvu, vodnom gospodarstvu).

Temeljni je strateški dokument Strategija i akcijski plan zaštite biološke i krajobrazne raznolikosti Republike Hrvatske (NN 143/08).

OBVEZE MALIH I SREDNJIH PODUZEĆA

Iz Zakona o zaštiti okoliša, ovisno o djelatnosti i veličini poduzeća, proizlaze za poslovni sektor sljedeće obveze:

- Postupati u skladu s načelima zaštite okoliša
- Izraditi plan usklađivanja postrojenja s tehničkim standardima zaštite okoliša i poštivanje rokova prilagodbe postrojenja pri provedbi plana uređenim Zakonom, odnosno posebnim propisom te s mjerama propisanim i potvrđenim međunarodnim ugovorima (čl. 53)
- Provesti postupak procjene utjecaja zahvata na okoliš (čl. 71) i postupanje kada se zahvat odnosi na postrojenje za koje je potrebno utvrditi objedinjene uvjete zaštite okoliša (čl. 70)
- Podnijeti zahtjev za objedinjene uvjete zaštite okoliša za postrojenje (čl. 82) te nakon ishodne uporabne dozvole (čl. 88) i o početku redovitog rada postrojenja obavijestiti Ministarstvo zaštite okoliša u roku 15 dana prije početka obavljanja djelatnosti
- Prijavljivati inspekciji zaštite okoliša nepredviđene događaje u postrojenju ili djelovanje koje bitno utječe na okoliš
- Obavijestiti Ministarstvo o promjeni u radu i planiranoj rekonstrukciji postrojenja te dostaviti opis promjena (čl. 92)
- Pratiti najbolje tehnike radi dopune i/ili izmjene utvrđenih objedinjenih uvjeta zaštite okoliša za postrojenje
- Poduzimati preventivne mjere smanjenja rizika nastanka i sprečavanja velikih nesreća te mjere za ublažavanje utjecaja velikih nesreća na ljude, materijalna dobra i okoliš, u slučaju opasnih tvari u postrojenju (čl. 98)
- Utvrditi moguću prisutnost opasnih tvari i o tome obavijestiti Ministarstvo: (i) za postrojenje koje će se graditi ili rekonstruirati prije ishodenja rješenja o objedinjenim uvjetima zaštite okoliša, najkasnije istodobno s podnošenjem zahtjeva

za procjenu utjecaja zahvata na okoliš ako je procjena propisana kao obvezna, (ii) za postojeća postrojenja: u slučaju rekonstrukcije, odnosno promjena u proizvodnji i radu; u slučaju znatnijeg povećanja količine ili značajnijih promjena prirode ili fizičkog oblika opasne tvari u odnosu na podatke iz obavijesti; u slučaju promjene postupaka u kojima se opasna tvar koristi s obzirom na promjenu naravi ili količine opasnih tvari, koja bi mogla znatno povećati opasnost od velikih nesreća; u slučaju trajnog prestanka rada postrojenja

- U slučaju utvrđenih većih količina opasnih tvari izraditi izvješće o sigurnosti, koje sadrži: smjernice za sprečavanje velikih nesreća; osmišljen sustav sigurnosti; plan za postupanje u postrojenju; podatke za plan sprečavanja velikih nesreća koji se odnosi na mjere zaštite i aktivnosti izvan postrojenja operatera, te izjavu operatera o dijelu izvješća koji nije za javnost
- Ishoditi suglasnost na izvješće o sigurnosti prije obavljanja djelatnosti (čl. 100)
- Dokazati da tvrtka u postrojenju nije promijenila uvjete iz suglasnosti na izvješće i da su ispunjeni uvjeti u skladu sa Zakonom. (čl. 101)
- U slučaju promjene u radu postrojenja, obvezna je izmjena i dopuna izvješća o sigurnosti te slanje obavijesti o tome Ministarstvu i središnjem tijelu državne uprave nadležnom za zaštitu i spašavanje. Ako promjene iziskuju novo izvješće odnosno ishodenje suglasnosti na sadržaj izmjena i/ili dopuna, nužna je nova suglasnost i prije isteka pet godina (čl. 103)
- Dostaviti izvješće o sigurnosti središnjem tijelu državne uprave nadležnom za zaštitu i spašavanje radi izrade vanjskih planova
- Prijaviti Agenciji za zaštitu okoliša pristup u sustav EMAS
- Pratiti stanje okoliša, npr. obveze nositelja zahvata i operatera uz praćenje stanja okoliša (čl. 121),
- Dostaviti podatke o izvorima, vrsti, količini, načinu i mjestu ispuštanja, prijenosa i odlaganja onečišćujućih tvari i otpada u okolišu Registar onečišćavanja okoliša (čl. 129) do 1. ožujka tekuće godine za proteklu godinu upravnom tijelu u županiji odnosno Gradu Zagrebu nadležno za zaštitu okoliša
- Izvješćivanje, npr. čl. 92, 104. i 105
- Odgovornost za štetu u okolišu i opasnost od štete kad tvrtka obavlja djelatnost koja predstavlja rizik za okoliš i ljudsko zdravlje po načelu dokazane krivnje ili dokazanog nemarnog djelovanja (čl. 150. i 151)
- Sanacija štete u okolišu i uklanjanje prijeteće opasnosti od štete nanosene opasnim djelatnostima, što uključuje štetu nanosenu zaštićenim vrstama (čl. 151)
- Tvrtka koja je prouzročila štetu mora naknaditi štete u vrijednosti uništenog dobra ako se šteta u okolišu ili šteta nastala zaštićenim vrstama ne može sanirati odgovarajućim mjerama (čl. 156)
- Tvrtka koja djelovanjem ili propustom djelovanja prouzroči prijeteću opasnost od štete odnosno onečišćavanje okoliša, mora poduzeti mjere sprečavanja odnosno otklanjanja (čl. 159) i obavijestiti središnje tijelo državne uprave nadležno za zaštitu i spašavanje
- Izraditi sanacijski program za uklanjanje štete u okolišu zbog prekoračenja graničnih vrijednosti emisija u skladu s posebnim propisom (čl. 164) te za njega ishoditi suglasnost Ministarstva

- Obveznik provedbe sanacije obvezan je nakon provedbe sanacijskih mjera osigurati praćenje stanja okoliša, odnosno učinka sanacije na okoliš te za to osigurati financijska sredstva (čl. 167)
- Operater tvrtke obvezan je osiguranjem kod osiguravatelja ili na drugi način osigurati sredstva za naknadu moguće štete nanesene okolišu odnosno za otklanjanje prijeteće opasnosti od štete
- Financiranje zaštite okoliša (čl. 174)
- Proizvođači su dužni, kada je propisano, na ambalažu ili na tehničku dokumentaciju uz proizvod staviti uputu kojom se potrošače obavješćuje o utjecaju proizvoda i ambalaže na okoliš te ih se upućuje na način postupanja nakon uporabe (čl. 177)
- Pružiti Ministarstvu dokaze da su propisane mjere provedene
- Omogućiti inspekcijski nadzor i osigurati mu uvjete za rad, dati na uvid dokumentaciju i na inspektorov zahtjev dostaviti ili pripremiti dodatne podatke za obavljanje nadzora. (čl. 187)
- Provesti radnje na zahtjev inspektora i radi utvrđivanja činjeničnog stanja nakon inspekcijskog nadzora.

Iz Zakona o zaštiti zraka (NN 178/04 i 60/08) proizlaze za poslovni sektor, ovisno o djelatnosti poduzeća i obilježjima njegovih izvora emisije, sljedeće obveze:

- Pratiti kakvoću zraka u skladu s rješenjem o procjeni utjecaja na okoliš i/ili rješenju o objedinjenim uvjetima zaštite okoliša prema Zakonu o zaštiti okoliša (čl. 26)
- Dostaviti podatke o kakvoći zraka upravnom odjelu županije odnosno upravnom tijelu Grada Zagreba nadležnom za poslove zaštite okoliša do 31. ožujka tekuće godine za proteklu godinu
- Platiti troškove mjerenja u slučaju utvrđene prekomjerne onečišćenosti (čl. 27)
- Dostaviti podatke o stacionarnom izvoru, svakoj njegovoj promjeni (rekonstrukciji) i osobi koja njime upravlja ili nadzire njegov rad uredu državne uprave u županiji odnosno upravnom tijelu Grada Zagreba nadležnom za zaštitu okoliša (čl. 33)
- Osigurati redovito praćenje emisije i voditi pripadajuću evidenciju
- Osigurati mjerenje emisije onečišćujućih tvari iz stacionarnog izvora i vođenje evidencije s podacima o mjernim mjestima, rezultatima i učestalosti mjerenja
- Voditi evidenciju o upotrijebljenom gorivu i otpadu pri suspaljivanju
- Voditi evidenciju o radu uređaja za smanjivanje emisija
- Dostaviti podatke u Registar onečišćavanja okoliša prema Zakonu o zaštiti okoliša
- Voditi podatke o pokretnim izvorima emisije na način propisan za prijevozna sredstva, u skladu s posebnim propisom
- Primijeniti mjere zaštite zraka utvrđenim u rješenju o procjeni utjecaja na okoliš ili rješenju o objedinjenim uvjetima zaštite okoliša donesenim prema Zakonu o zaštiti okoliša (čl. 37)
- Provoditi mjere zaštite zraka utvrđenih u dozvoli koju izdaje nadležno tijelo u jedinici lokalne samouprave za obavljanje djelatnosti ako za određeni zahvat nije propisana obveza procjene utjecaja na okoliš i ako se ne utvrđuju objedinjeni uvjeti zaštite okoliša za postrojenje

- U području prve i druge kategorije kakvoće zraka, novi zahvat u okoliš ili rekonstrukcija izvora onečišćivanja zraka ne smije ugroziti postojeću kategoriju kakvoće (čl. 42)
- Gradnja u području treće kategorije kakvoće zraka moguća je samo pod sljedećim uvjetima: 1. Ako se osigura zamjena nezadovoljavajućeg stacionarnog izvora novim, kojim se smanjuje onečišćenost zraka 2. Ako povišenje razine onečišćenosti u okolini stacionarnog izvora ne premašuje 10% tolerantne vrijednosti kakvoće zraka (TV), pod uvjetom da se provodi sanacijski program za postojeće izvore onečišćivanja. 3. Ako se mjerenjima posebne namjene dokaže da kakvoća zraka više nije treće kategorije. Jedino u tim slučajevima može se izdati lokacijska, građevinska i uporabna dozvola za novi izvor onečišćivanja zraka ili rekonstrukciju postojećeg
- Kada je plan mjera za smanjivanje onečišćivanja donijelo predstavničko tijelo lokalne samouprave, treba provesti i financirati mjere za smanjivanje emisija onečišćujućih tvari utvrđenih u planu kako bi se postupno postigle granične vrijednosti – GV (čl. 43)
- Izraditi sanacijski program u roku i pribaviti suglasnosti ako je poduzetnik u području treće kategorije kakvoće zraka kada su Gradska skupština Grada Zagreba, gradsko, odnosno općinsko vijeće donijeli odluku o njegovoj izradi (čl. 44)
- Pribaviti suglasnost Ministarstva za praćenje kakvoće zraka i emisija ako vlasnik ili korisnik izvora onečišćivanja zraka u registriranoj djelatnosti samostalno obavlja poslove praćenja kakvoće zraka i emisija (čl. 53)
- Upućivanje na provedbene propise koji će se donijeti temeljem Zakona (čl. 40) i uvjete koje moraju ispuniti pravne i fizičke osobe koje obavljaju djelatnost održavanja i/ili popravka te isključivanja iz uporabe proizvoda s tvarima koje oštećuju ozonski sloj (čl. 41)
- Suradivati pri provedbi inspekcijskog nadzora davanjem na uvid dokumentacije. Na pisani zahtjev inspektora dostaviti ili pripremiti dodatne podatke za inspekcijski nadzor.

Iz Zakona o otpadu (NN 178/04, 111/06, 60/08 i 87/09), ovisno o djelatnosti poduzeća i o vrsti i količini proizvedenog otpada, proizlaze sljedeće obveze:

- Proizvođač otpada koji na godinu proizvodi više od 150 tona neopasnog otpada i/ili više od 200 kilograma opasnog otpada mora izraditi plan gospodarenja otpadom proizvođača otpada na propisanim obrascima te plan dostaviti nadležnom upravnom tijelu i Agenciji za zaštitu okoliša (čl. 12)
- Osoba koja proizvodi otpad obavljanjem svoje djelatnosti i/ili gospodari otpadom obvezna je voditi propisani očevidnik o nastanku i tijeku otpada. Podatke se mora unositi ažurno i potpuno, nakon svake promjene stanja, i podatke iz očevidnika za svaku godinu čuvati pet godina (čl. 20)
- Otpad se mora skladištiti, oporabljivati i/ili zbrinjavati samo u građevinama i uređajima određenim za tu namjenu (čl. 22)
- Opasni otpad mora se skupljati, skladištiti i prevoziti odvojeno, svaka vrsta opasnog otpada za sebe i odvojeno od neopasnog i komunalnog otpada (čl. 26)
- Prijevoznik ne može započeti prijevoz otpada prije no što podnese prijavu za upis u očevidnik Ministarstva o prijevoznicima otpada i pribavi potvrdu o upisu (čl. 28)

- Prijevoznik mora voditi očevidnik o prijevozu otpada koji sadrži podatke o prijevozu otpada (čl. 28.a)
- Posrednik ne može započeti obavljati djelatnost posredovanja prije no što podnese prijavu za upis u očevidnik Ministarstva o posrednicima u gospodarenju otpadom i pribavi potvrdu o upisu (čl.29)
- Proizvođač otpada namijenjenog uporabi ili zbrinjavanju može privremeno skladištiti vlastiti proizvedeni otpad namijenjen uporabi ili zbrinjavanju na za to namijenjenom prostoru u svojem poslovnom prostoru, najduže godinu dana od dana proizvodnje tog otpada. U slučaju da ne postoji mogućnost uporabe ili zbrinjavanja u roku godine dana, proizvođač otpada može otpad privremeno skladištiti najduže tri godine od dana proizvodnje otpada, za što treba ishoditi suglasnost Ministarstva (čl. 31)
- Proizvođač mora planirati proizvodnju proizvoda i ambalaže (obveza proizvođača i uvoznika) tako da se proizvodnja unapređuje primjenom čistih tehnologija i učinkovitom uporabom materijala i energije, da se potiče ponovna uporaba i reciklaža i uzima u obzir najbolji postupak uporabe i/ili zbrinjavanja proizvoda kojem je istekao rok odnosno vijek trajanja (čl. 36)
- Proizvođač mora koristiti sirovine i materijale, poluproizvode i ambalažu koji smanjuju uporabu energije i materijala i čijim se korištenjem smanjuje otpad
- Proizvođač mora u najvećoj mogućoj mjeri uvoditi i koristiti povratnu ambalažu
- Proizvođač je dužan izbjegavati uporabu materijala, tvari i/ili predmeta koji sadrže opasne tvari u količinama i/ili koncentracijama koje bi mogle štetiti zdravlju i/ili okolišu u procesu proizvodnje, uporabe i zbrinjavanja proizvoda kada postane otpad
- Zabranjeno je stavljati na tržište ambalažu koja sadrži materijale i opasne tvari u količinama i/ili koncentracijama koje bi mogle nepovoljno utjecati na zdravlje ljudi i/ili okoliš
- Proizvođač je dužan na propisan način označavanjem obavještavati potrošače o bitnim svojstvima proizvoda i ambalaže glede opasnih i onečišćujućih tvari, te o načinu gospodarenja proizvodom i ambalažom kad postanu otpad
- Proizvođač koji stavlja u promet opasne tvari dužni su na vlastiti trošak organizirati odvojeno skupljanje otpadne ambalaže onečišćene opasnim tvarima i korištenje njezinih vrijednih svojstava predajom ovlaštenim osobama za skupljanje, obradu, uporabu i/ili zbrinjavanje takve ambalaže
- Proizvođač i prodavatelj dužan je osigurati kupcu i/ili korisniku proizvoda mogućnost povrata uporabljenih proizvoda odnosno ambalaže koja se može iznova uporabiti i mogućnost naknade za oporabljivi otpad nakon iskorištenja proizvoda (čl. 38)
- Proizvođač otpada dužan je predavati svoj otpad osobi koja ima dozvolu za skupljanje, uporabu i/ili zbrinjavanje otpada, u skladu s člankom 41. Zakona. Iznimno, proizvođač ga može sam uporabiti ili zbrinuti ako je pribavio dozvolu iz članka 41. (čl. 39)
- Proizvođač otpada mora uz otpad ovlaštenoj osobi predati prateći list s podacima iz očevidnika o otpadu za čiju točnost odgovara
- Kada proizvođač opasnog otpada ovlaštenim osobama predaje otpad za koji nema deklaraciju o fizikalnim i kemijskim svojstvima ili kada je količina otpada veća od jedne tone, dužan je, uz podatke o otpadu, predati izvješće o ispitivanju fizikalnih i kemijskih svojstava otpada, ne starije od 12 mjeseci od dana ispitivanja svojstava (čl. 40)

- Kada je količina opasnog otpada poznatog sastava manja od jedne tone, proizvođač opasnog otpada dužan je, uz podatke o otpadu, ovlaštenim osobama predati deklaraciju o njegovim fizikalnim i kemijskim svojstvima
- Osobe registrirane za obavljanje djelatnosti skupljanja, uporabe i/ili zbrinjavanja, odnosno za djelatnost gospodarenja posebnim kategorijama otpada, ne smiju početi obavljati djelatnost prije nego pribave propisanu dozvolu (čl. 41)
- Za uvoz neopasnog otpada osoba registrirana za djelatnosti uvoza mora pribaviti Zakonom propisano rješenje (čl. 48), a uvoznik je dužan do 1. veljače tekuće godine, za proteklu godinu, dostavljati Ministarstvu izvješće o uvezenim količinama i vrstama otpada (čl. 49)
- Za izvoz opasnog otpada osoba registrirana za djelatnosti izvoza mora pribaviti Zakonom propisano rješenje (čl. 50), a izvoznik je dužan do 31. ožujka tekuće godine, za proteklu godinu, dostavljati Ministarstvu izvješće o izvezenim količinama i vrstama opasnog otpada (čl. 51)
- Osoba registrirana za obavljanje djelatnosti izvoza ne može započeti izvoz neopasnog otpada prije nego što se upiše u očevidnik i pribavi potvrdu o upisu u Očevidnik izvoznika neopasnog otpada kojeg vodi Ministarstvo, a izvoznik neopasnog otpada dužan je do 1. veljače tekuće godine, dostavljati Ministarstvu izvješće o vrstama i količinama neopasnog otpada izvezenog u protekloj godini (čl. 53.)

GOSPODARENJE OTPADOM U PRAKSI

Faza 1. Pokretanje posla

Pri pokretanju posla poduzetnici moraju ishoditi suglasnosti, ovlasti i/ili dozvole i slično od nadležnog tijela za obavljanje poslova, ovisno o djelatnosti kojom se bave.

Zakon o otpadu (čl. 41.) obvezuje osobe registrirane za obavljanje djelatnosti skupljanja, uporabe i/ili zbrinjavanja, odnosno gospodarenja posebnim kategorijama otpada, da prije početka obavljanja navedenih djelatnosti pribave propisanu dozvolu. Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva nadležno je za izdavanje dozvola za gospodarenje opasnim otpadom te spaljivanje i suspaljivanje otpada, a nadležna upravna tijela u županijama, odnosno Gradu Zagrebu, izdaju dozvole za gospodarenje komunalnim otpadom i neopasnim proizvodnim, uključujući posebne kategorije otpada.

Za dobivanje dozvole treba ispuniti sljedeće uvjete:

- registracija za obavljanje neke od djelatnosti iz čl. 41. Zakona
- raspolaganje potrebnim zakonito izgrađenim građevinama i uređajima
- zapošljavanje osoba koje imaju stručnu spremu propisanu za obavljanje tih poslova
- raspolaganje opremom, građevinama i/ili uređajima u svrhu obavljanja djelatnosti potpuno udovoljava propisanim tehničko-tehnološkim uvjetima i uvjetima zaštite okoliša (čl. 42).

Iznimno, dozvola se može izdati osobi koja, u trenutku podnošenja zahtjeva za izdavanje dozvole, ne udovoljava navedenim uvjetima, ako za to postoje opravdani razlozi radi postizanja ciljeva gospodarenja otpadom. U tom slučaju, Ministarstvo, odnosno nadležno upravno tijelo izdat će privremenu dozvolu. Privremena dozvola sadrži mjere, uvjete i rokove

koje osoba kojoj je ta dozvola izdana mora postupno izvršavati, te rok za obvezno potpuno usklađenje s propisanim uvjetima.

Osoba registrirana za obavljanje djelatnosti prijevoza otpada, posredovanja u gospodarenju otpadom odnosno izvoza neopasnog otpada može početi obavljati djelatnost tek nakon što se upiše u Očevidnik prijevoznika/posrednika/izvoznika Ministarstava zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva i pribavi potvrdu o upisu u Očevidnik.

Ako poduzetnik planira zahvat na samom početku, najprije treba provjeriti je li takva vrsta zahvata predviđena prostornim planom. Ako važeći plan dopušta planiranu aktivnost, treba utvrditi je li za zahvat obvezna procjena utjecaja na okoliš na temelju Zakona o zaštiti okoliša i Popisa zahvata iz Pravilnika o procjeni utjecaja na okoliš. U tom slučaju pokreće se postupak procjene utjecaja na okoliš izradom studije utjecaja na okoliš. Studiju izrađuju pravne osobe koje je Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva ovlastilo za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša (Popis pravnih osoba koje imaju suglasnost za obavljanje stručnih poslova zaštite okoliša, koji se objavljuje u *Narodnim novinama*).

Faza 2. Uhodan rad

U toj fazi obveznici imaju više obveza, koje se mogu podijeliti na:

- *Praćenje stanja okoliša.* Proizvođač otpada mora voditi očevidnik o nastanku i tijeku otpada. Podaci moraju biti ažurni i potpuni i poduzetnici ih moraju čuvati pet godina (obrazac ONTO i ovjerene prateće listove). Za ispuštanje onečišćujućih tvari u zrak, vode i/ili more i tlo moraju angažirati stručne i za to osposobljene osobe koje će provesti mjerenja emisija iz postrojenja i o tome voditi propisane očevidnike. **VAŽNO: očevidnik o nastanku i tijeku otpada vodi se posebno za svaki ključni broj otpada!**
- *Praćenje pošiljke otpada – prateći list.* PPrateći list za opasni otpad (PL – Oo) i neopasni/inertni proizvodni otpad (PL No/Io) tiskani su kao izvornik s pet kopija. Prilikom preuzimanja otpada od proizvođača/posjednika skupljač/prijevoznik/posrednik ovjerenu petu kopiju obrasca (list br. 6) pratećeg lista ostavlja proizvođaču/posjedniku. Skupljač/prijevoznik/posrednik, uz otpad, obrasce pratećeg lista predaje ovlaštenoj osobi za obradu, oporabu i/ili zbrinjavanje otpada koja ih ovjerava te izvornik šalje nadležnom upravnom tijelu u županiji ili Gradu Zagrebu (neopasni otpad) ili Agenciji za zaštitu okoliša (opasni otpad), prvu kopiju (list br. 2) zadržava drugu kopiju (list br. 3) vraća proizvođaču/posjedniku, treću kopiju (list br. 4) predaje skupljaču, a četvrtu kopiju (list br. 5) prijevozniku odnosno posredniku.

Prateći za komunalni otpad (PL – Ko) tiskan je kao izvornik s četiri kopije koje po primitku otpada ovjerava ovlaštena osoba za obradu, oporabu i/ili zbrinjavanje otpada. Ovjereni izvornik šalje nadležnom upravnom tijelu u županiji, ili Gradu Zagrebu, prvu kopiju (list br. 2) zadržava, drugu kopiju (list br. 3) skupljač dostavlja u nadležni upravni odjel jedinice lokalne uprave na čijem području je komunalni otpad skupljen, treću kopiju (list br. 4) zadržava skupljač, a četvrtu kopiju (list br. 5) zadržava prijevoznik ili posrednik ili zadržava skupljač ako ne postoje ovlašteni prijevoznik ili posrednik.

Navedeni prateći listovi koriste se u u tuzemnom prometu otpadom.

Pošiljku neopasnog otpada koji se izvozi u inozemstvo treba pratiti ispunjeni i ovjereni obrazac Pratećeg lista o prekograničnom prometu neopasnim otpadom (PLP-PNO) uz uvjet da je izvoznik upisan u Očevidnik izvoznika neopasnog otpada pri Ministarstvu zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva.

- *Izvrješćivanje.* Podatke iz očevidnika poduzetnik je obavezan dostavljati na propisanim obrascima i u propisanim rokovima nadležnom upravnom tijelu u županiji odnosno Gradu Zagrebu, Agenciji za zaštitu okoliša i/ili Fondu za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost. Nadalje, poduzetnik može obavještavati nadležno tijelo o određenom stanju/okolnostima te tražiti stručno mišljenje, tumačenje propisa i slično. Proizvođač otpada namijenjenog oporabi ili zbrinjavanju može proizvedeni otpad privremeno skladištiti u svojem poslovnom prostoru, najduže godinu dana od dana njegove proizvodnje. Ako ne postoje mogućnosti za oporabu ili zbrinjavanje vlastitog proizvedenog otpada u roku godine dana na temelju Zakona o otpadu (čl. 31) proizvođač otpada dužan je ishoditi suglasnost Ministarstva, kojom se omogućuje privremeno skladištenje u poslovnom prostoru, do tri godine od proizvodnje otpada.
- *Financiranje zaštite okoliša.* Poduzetnici su obveznici plaćanja niza naknada kojima se financira zaštita okoliša ovisno o njihovoj djelatnosti. Npr., proizvođači proizvodnog opasnog otpada i oni koji neopasni proizvodni (industrijski) otpad odlažu na odlagališta, obveznici su naknade za opterećivanje okoliša otpadom.
- *Odgovornost za štetu u okolišu.* Za djelatnosti koje predstavljaju rizik za okoliš, tvrtka odgovara za prouzročenu štetu u okolišu po dokazanoj krivnji ili nemarnom djelovanju.
- *Slučajevi nepoštivanja zakona i propisa.* U slučaju povrede Zakona o zaštiti okoliša, Zakona o otpadu i Zakona o zaštiti zraka inspektor ima pravo i obvezu podnijeti optužni, odnosno prekršajni prijedlog ili kaznenu prijavu te rješenjem narediti mjere s rokom izvršenja, a ako nadzirana osoba ne izvrši rješenje inspektor će je prisiliti na izvršenje upravnom mjerom, odnosno naplatom novčane kazne.
- *Poduzetnici imaju određene obveze vezane uz obavljanje inspeksijskog nadzora.* Ta je problematika uređena čl. 187. Zakona o zaštiti okoliša, a predmet inspeksijskog nadzora utvrđen je čl. 188. Protiv rješenja ili zaključka, kojeg je donio inspektor, poduzetnik ima pravo na žalbu ili upravni spor temeljem čl. 196. Zakona o zaštiti okoliša, čl. 85 Zakona o otpadu i čl. 85. Zakona o zaštiti zraka.

Ako poduzetnik čija se djelatnost ubraja u zahvate za koje je obvezna procjena utjecaja na okoliš odluči provesti rekonstrukciju kojom se povećava površina, veličina, proizvodni kapacitet i/ili snaga, mijenja tehnološki postupak, proizvodni program ili pogonski energent za više od 30%, odnosno uklanja ili prestaje s djelatnošću, mora ponovo provesti procjenu utjecaja na okoliš.

1. Gdje se mogu dobiti informacije o zaštiti okoliša u Hrvatskoj?

Nadležnosti za pojedine sastavnice okoliša (zrak, tlo, vode, more, biološka raznolikost itd.) su podijeljene između više državnih institucija, od čega se četiri institucije mogu smatrati ključnima.

Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva je glavno tijelo državne uprave nadležno za pitanja okoliša, posebno u dijelu koji se odnosi na: zaštitu zraka i atmosfere (vezano za klimatske promjene i ozon), zaštitu tla i mora, gospodarenje otpadom, kontrolu industrijskog onečišćenja i upravljanje rizicima te tzv. horizontalne teme (strateška procjena i procjena utjecaja na okoliš, pravo na pristup informacijama o okolišu, odgovornost za štetu itd.). Više informacija raspoloživo na: www.mzopu.hr

Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva sa Hrvatskim vodama, kao provedbenom agencijom, je nadležno za upravljanje vodama, što uključuje i zaštitu voda i priobalja te financiranje zaštite voda. Više informacija raspoloživo na: www.mrrsvg.hr i www.voda.hr

Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi je nadležno za pitanja kemikalija i buke.

Ministarstvo kulture sa Državnim zavodom za zaštitu prirode je nadležno za pitanja zaštite prirode. Više informacija raspoloživo na: www.min-kulture.hr i www.dzpz.hr

Dio informacija je raspoloživ na regionalnoj razini putem upravnog odjela županije i/ili velikog grada nadležan za zaštitu okoliša ili Ureda državne uprave u županijama.

Neka tijela i institucije poput Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva imaju objavljen Katalog informacija u kojem navode raspoložive informacije, njihov oblik i razinu dostupnosti. Za dobivanje određene informacije potrebno je popuniti Zahtjev za pristup informacijama te ga prosijedi shodno uputi na obrascu.

2. Vezano za zaštitu okoliša, trebam li imati dozvolu za obavljanje svoje djelatnosti?

Ovisno o djelatnosti koju poduzetnik obavlja, postoji mogućnost potrebe za ishodenjem jedne ili više suglasnosti, ovlaštenja i/ili dozvole od nadležnog tijela za obavljanje poslova. Potrebno je proučiti sve bitne propise zaštite okoliša: Zakon o zaštiti okoliša, Zakon o otpadu, Zakon o zaštiti zraka, Zakon o vodama, Zakon o kemikalijama itd. kako bi se prije početka obavljanja djelatnosti pribavili propisani dokumenti. Npr. vodopravnu dozvolu trebaju imati sve osobe koje se bave gospodarskim i drugim djelatnostima u kojima se zahvaća tj. koristi voda i ispuštaju otpadne vode. Ista dozvola je potrebna i za vađenje pijeska, šljunka i kamena na području značajnom za vodni režim te za proizvodnju, odnosno stavljanje u promet kemijskih tvari i njihovih pripravaka koji nakon uporabe dopijevaju u vodu.

Osobe registrirane za obavljanje djelatnosti skupljanja, uporabe i/ili zbrinjavanja (obrade, odlaganja, spaljivanja i drugih načina zbrinjavanja otpada), odnosno za djelatnost gospodarenja posebnim kategorijama otpada prije početka obavljanja navedenih djelatnosti trebaju pribaviti dozvolu za gospodarenje otpadom. Na internetskim stranicama Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva može se naći Zahtjev za izdavanje dozvole za gospodarenje otpadom sa pratećim uputama za popunjavanje (http://www.mzopu.hr/doc/Zahtjev_za_izdavanje_dozvole_za_gospodarenje_otpadom.pdf).

3. Kome prijaviti akcident tj. neželjeni događaj s negativnim posljedicama za okoliš?

Akcident prijavite Državnom centru za izvješćivanje pozivom na jedinstveni telefonski broj 112 ili slanjem e-pošte Inspekciji zaštite okoliša na: okolis.inspekcija@mzopu.hr.

4. Kome se obratiti za dobivanje državnih potpora u području zaštite okoliša?

Fondu za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost (www.fzoeu.hr) te Hrvatskoj agenciji za malo gospodarstvo (HAMAG) u slučaju uvođenja novih tehnologija kao i tehničkog usklađivanja (npr. uvođenje norme ISO EN HR 14001) u malim i srednjim poduzećima koje kao rezultat imaju i čistiju proizvodnju (www.hamag.hr).

5. Koja je razlika između uporabe otpada i recikliranja te koje se vrste otpada mogu uporabiti?

Oporaba otpada je svaki postupak ponovne obrade otpada radi njegova korištenja u materijalne i energetske svrhe dok je recikliranje ponovna uporaba otpada u proizvodnom procesu osim uporabe otpada u energetske svrhe. U otpad koji se može uporabiti ubrajaju se: papir i karton, staklo, plastika (više vrsta), gume, metali, biorazgradivi otpad te vrste opasnog otpada poput olovno kiselih baterija i akumulatora, otpadnih ulja, otpadnih vozila, električnog i elektroničkog otpada.

6. Gdje se mogu dobiti informacije o primjeni i uvođenju uporabe i recikliranja otpada u poslovanju?

Na Internet stranicama Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva (<http://www.mzopu.hr/default.aspx?id=5296>) može se naći upute za gospodarenje električnim i elektroničkim otpadom, upute za postupanje otpadom koji sadrži azbest, popis tvrtki koje imaju odobrenje za obavljanje djelatnosti postupanja s opasnim otpadom, popis koncesionara za skupljanje guma i uporabu guma, popis lokacija preuzimanja otpadnih vozila te druge korisne informacije.

Inače, druge korisne Internet poveznice su: Agencija za zaštitu okoliša (www.azo.hr), Europski tematski centar za održivu potrošnju i proizvodnju (<http://scp.eionet.europa.eu/themes>), Agencija za zaštitu okoliša SAD-a (<http://www.epa.gov>) i dr.

7. Gdje mogu dobiti podatke o okolišu?

Agencija za zaštitu okoliša je središnje informacijsko tijelo koje prikuplja i objedinjuje podatke informacije o okolišu radi praćenja provedbe politike zaštite okoliša i održivog razvitka. Agencija je odgovorna za uspostavu, razvoj, vođenje i koordinaciju informacijskog sustava zaštite okoliša, vođenje odgovarajućih baza podataka o okolišu, praćenje i izvješćivanje o stanju okoliša itd. Informacije su raspoložive na: www.azo.hr

8. Kako prijaviti onečišćivača?

Dojavom Inspekciji zaštite okoliša tj. jednom od njezinih područnih jedinica u Zagrebu, Krapini, Sisku, Karlovcu, Varaždinu, Koprivnici, Bjelovaru, Rijeci, Gospiću, Virovitici, Požegi, Slavanskom Brodu, Zadru, Osijeku, Šibeniku, Vukovaru, Splitu, Pazinu, Dubrovniku ili Čakovcu. Kontakt informacije područnih jedinica Inspekcije zaštite okoliša mogu se naći na <http://www.mzopu.hr/default.aspx?id=5636>.

Hrvatska

Horizontalno zakonodavstvo (Procjena utjecaja na okoliš – PUO, strateška procjena utjecaja – SPU, pristup informacijama, sudjelovanje javnosti, izvješćivanje, odgovornost za štetu)

- **Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva**

Republike Austrije 20, Zagreb

www.mzopu.hr

Informiranje i uključivanje građana u donošenje odluka o okolišu (ARHUS), provođenje planskih i strateških dokumenata vezano za okoliš (gospodarenje otpadom u RH, raspodjela emisijskih kvota stakleničkih plinova u RH, zaštita i poboljšanje kakvoće zraka u RH), donošenje provedbenih propisa usklađenih s direktivama Europske unije i to posebno vezano uz procjenu utjecaja na okoliš i stratešku procjenu utjecaja na okoliš, kao i praćenje provedbe zakona i drugih propisa i predlaganje mjera za njihovu provedbu te izrada stručnih podloga u vezi s izradom nacрта prijedloga zakona i drugih propisa, planova, programa te izvješća u području gospodarenja otpadom, i to gospodarenja neopasnim otpadom, opasnim otpadom i prekograničnim prometom otpada, kao i u području zaštite zraka, klime i zaštite ozonskog sloja, te prati njihovu provedbu, potom odgovornosti za štetu, prevencija i sanacija šteta, kao i izvještavanje EU agencije za okoliš.

- **Agencija za zaštitu okoliša**

Trg maršala Tita 8, Zagreb

www.azo.hr

Osnovana kao nezavisna javna ustanova za prikupljanje, objedinjavanje i obradu podataka o okolišu, koja izvješćuje o stanju okoliša u Republici Hrvatskoj na temelju baze dokumenata i Nacionalne liste pokazatelja, kao i omogućava javnosti pristup podacima o onečišćujućim tvarima pohranjenim u registru onečišćavanja okoliša.

- **Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost**

Ksaver 208, Zagreb

www.fzoeu.hr

Osnovan kao izvanproračunski fond u svojstvu pravne osobe i s javnim ovlastima, naplaćuje naknade i posebne naknade (sukladno Zakonu o otpadu i Zakonu o Fondu za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost), vodi očevidnike obveznika plaćanja, te propisuje uvjete koje moraju ispunjavati korisnici sredstava Fonda (trgovačka društva i druge pravne osobe, obrtnici i fizičke osobe) kao i kriterije i mjerila za dodjeljivanje sredstava Fonda u svrhu financiranja projekata, programa i sličnih aktivnosti u području očuvanja, održivog korištenja, zaštite i unapređivanja okoliša i postizanja energetske učinkovitosti, odnosno korištenja obnovljivih izvora energije.

- **Upravni odjel županije i/ili velikog grada nadležan za zaštitu okoliša**

Kakvoća zraka i klimatske promjene

- **Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva**

Uprava za gospodarenje okolišem

Republike Austrije 20, Zagreb

www.mzopu.hr

Provodi mjere za zaštitu zraka, klime i zaštitu ozonskog sloja, a posebno izrađuje dozvole za obavljanje djelatnosti praćenja kakvoće zraka i dozvole radi smanjivanja emisija stakleničkih plinova te priprema i potiče programe namijenjene gospodarstvu radi smanjivanja onečišćenosti zraka.

- **Agencija za zaštitu okoliša**

Trg maršala Tita 8, Zagreb

www.azo.hr

Izrađuje odgovarajuće metodološke upute i smjernice za proračun ispuštanja onečišćujućih tvari u zrak, vodi odgovarajuću bazu podataka te prati i izvještava o stanju okoliša i utjecaju okoliša na zdravlje.

- **Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost**

Ksaver 208, Zagreb

www.fzoeu.hr

Pravne i fizičke osobe koje u okviru svoje djelatnosti imaju u vlasništvu ili koriste pojedinačni izvor emisije CO₂, SO₂ i NO₂ obveznici su plaćanja naknada onečišćivača okoliša Fondu, koja sredstva Fondu ulaže za financiranje zaštite okoliša i energetske učinkovitosti, a osobito za zaštitu, očuvanje i poboljšanje kakvoće zraka, te ublažavanje klimatskih promjena i zaštitu ozonskog omotača, poticanje čistije proizvodnje, odnosno izbjegavanje i smanjenje emisija u proizvodnom procesu, poticanje čistijeg transporta i dr.

- **Upravni odjel županije i/ili velikog grada nadležan za zaštitu okoliša**

Gospodarenje otpadom

- **Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva**

Uprava za gospodarenje okolišem

Republike Austrije 20, Zagreb

www.mzopu.hr

Provodi mjere za gospodarenje i zbrinjavanje otpada, izdaje dozvole za gospodarenje opasnim otpadom, dozvole za termičku obradu otpada, suglasnosti za skladištenje otpada na mjestu nastanka do tri godine, rješava o uvozu neopasnog otpada te izvozu i provožu opasnog otpada, dodjeljuje koncesije gospodarenja otpadom kada je za iste nadležno Ministarstvo te vodi Zakonom o otpadu propisane očevidnike.

- **Agencija za zaštitu okoliša**

Trg maršala Tita 8, Zagreb

www.azo.hr

Vodi odgovarajuću bazu podataka te prati i izvještava o stanju okoliša i utjecaju okoliša na zdravlje.

- **Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost**

Ksaver 208, Zagreb

www.fzoeu.hr

Pravne i fizičke osobe koje odlažu komunalni i/ili neopasni tehnološki otpad te proizvode opasni otpad obveznici su plaćanja naknada na opterećivanje okoliša otpadom Fondu, a proizvođači i/ili uvoznici ambalaže, ulja, guma, vozila, baterija i akumulatora te električne i elektroničke opreme obveznici su plaćanja naknada za gospodarenje posebnim kategorijama otpada, koja sredstva Fond ulaže u projekte i programe iz zaštite okoliša, a posebno saniranje odlagališta otpada te poticanje izbjegavanja i smanjivanja nastajanja otpada, obradu otpada i iskorištavanje vrijednih svojstava, kao i za pripremu, provedbu i razvoj sustava povrata skupljanja i zbrinjavanja posebnih kategorija otpada.

- **Nadležno upravno tijelo u županiji i Gradu Zagrebu. Upravni odjel općine i/ ili velikog grada nadležan za zaštitu okoliša**

Upravljanje vodama i šumama, financiranje zaštite voda i šuma

- **Ministarstvo regionalnog razvitka, šumarstva i vodnog gospodarstva**

Uprava gospodarenja vodama i Uprava za vodne politike i međunarodne projekte

Grada Vukovara 220, Zagreb

www.mrrsvg.hr

www.duv.hr

- **Uprava šumarstva**

Grada Vukovara 78, Zagreb

www.mrrsvg.hr

www.mps.hr

- **Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva**

Republike Austrije 20, Zagreb

www.mzopu.hr

- **Hrvatske vode**

Grada Vukovara 220, Zagreb

www.voda.hr

- **Hrvatske šume**

Ljudevita F. Vukotinovića 2, Zagreb

www.hrsume.hr

- **Agencija za zaštitu okoliša**
Trg maršala Tita 8, Zagreb
www.azo.hr
- **Upravni odjel županije i/ili velikog grada nadležan za zaštitu okoliša i komunalno gospodarstvo**
- **Upravni odjel županije nadležan za šumarstvo**

Kontrola industrijskog onečišćenja (objedinjeni uvjeti zaštite okoliša)

- **Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva**
Uprava za gospodarenje okolišem
Republike Austrije 20, Zagreb
www.mzopu.hr
- **Agencija za zaštitu okoliša**
Trg maršala Tita 8, Zagreb
www.azo.hr

Upravljanje rizicima i sprečavanje velikih nesreća

- **Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva**
Uprava za gospodarenje okolišem
Republike Austrije 20, Zagreb
www.mzopu.hr
- **Državna uprava za zaštitu i spašavanje**
Nehajska 5, 10000 Zagreb
www.duzs.hr
- **Upravni odjel županije i/ ili velikog grada nadležan za zaštitu okoliša**

Kemikalije i buka

- **Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi**
Ksaver 200a, Zagreb
www.mzss.hr
- **Hrvatski zavod za toksikologiju**
Martićeva 63a, Zagreb
www.hzt.hr
- **Hrvatski zavod za javno zdravstvo**
Rockefellerova 7, Zagreb
www.hzjz.hr

Zaštita prirode

- **Ministarstvo kulture**
Runjaninova 2, Zagreb
www.min-kulture.hr
- **Državni zavod za zaštitu prirode**
Trg Mažuranića 5, Zagreb
www.dzsp.hr
- **Županijske javne ustanove za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima**

Europska unija

Europska komisija

- **Opća uprava za okoliš**
<http://ec.europa.eu/environment/>
- **Opća uprava za poduzetništvo i industriju**
http://ec.europa.eu/enterprise/sme/index_en.htm

BILJEŠKE

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

BILJEŠKE

A series of horizontal dotted lines for taking notes.

Minivodiči namijenjeni poduzetnicima dostupni su za preuzimanje na Internet stranicama projekta:

Javna nabava
Norme za industrijske proizvode
Prava intelektualnog vlasništva
Sigurnost hrane
Zaštita okoliša
Zaštita potrošača
Zaštita tržišnog natjecanja i državne potpore



Poboljšavanje informiranosti hrvatske poslovne zajednice



www.delhrv.ec.europa.eu

EU CARDS projekt: EuropeAid/121473/C/SV/HR

Pripremajući se za ulazak u Europsku uniju, Republika Hrvatska provodi značajne izmjene zakona i propisa koje će bitno utjecaj na hrvatsku poslovnu zajednicu. Ove su promjene neophodne kako bi hrvatski poslovni sektor dostigao standarde Europske unije i postao konkurentan u Uniji i na globalnom tržištu. Stoga ovaj projekt, koji je financiran od Europske unije, ima za cilj unaprijediti poslovnu klimu u Hrvatskoj razvijanjem instrumenata za procjenu učinaka zakonskih promjena na hrvatsku poslovnu zajednicu, te također poboljšati informiranost poslovne zajednice o tim promjenama.

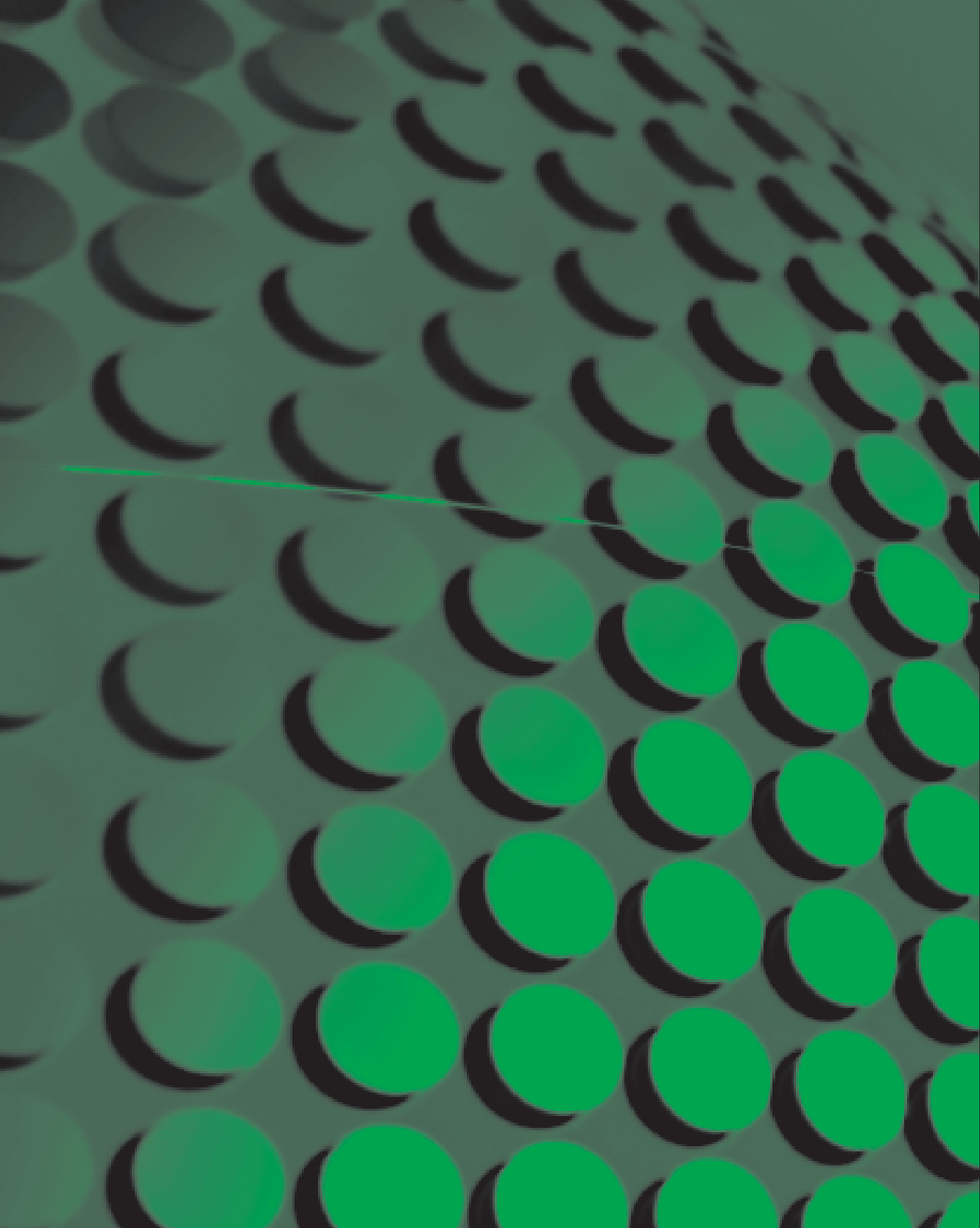
Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva
Ulica grada Vukovara 78, HR-10000 Zagreb, Hrvatska

T: (0)1 610-9773

F: (0)1 610-9777

E: bizimpact@mingorp.hr

W: www.bizimpact.hr



Ovaj minivodič izrađen je u sklopu BIZimpact projekta "Poboljšavanje informiranosti hrvatske poslovne zajednice" uz financijsku potporu Europske unije. Iznesena stajališta ne odražavaju nužno stajališta Europske komisije.